

ANG BANAGBANAG

VOLUME 1

1939

**MICROFILMED
BY
HAMILTON LIBRARY
UNIVERSITY OF HAWAII
1988**

BAPOR
Para Sa Filipinas
Pres. Adams..... Mar. 25
Tatula Maru..... Apr. 4
Pres. Van Buren..... Apr. 8
Pres. Cleveland..... Apr. 12
Pres. Harrison..... Apr. 22

ANG BANAGBANAG

OFFICIAL ORGAN OF THE VISAN ASSOCIATION

THE DAWN

OF HAWAII

VOLUME I

HONOLULU, U. S. A. MARZO, 1939

BAPOR

Gikan Sa Filipinas
Emp. of Japan..... Mar. 30
Pres. Picree..... Apr. 6
Pres. Coolidge..... Apr. 23
Emp. of Canada..... Apr. 26
U. S. T. Grant..... Apr. 12

NUMBER 3

PUMOPUYO SA MINDANAW DAG HAN KAAYO

Gibabana-an sa 14,000,000 Pahayag Ni Hilarion Silayan Director Sa Plant Industry

Ang Mindanaw adunay daku kalasangan nga ang bahandi nga makuhu gikan kaniya mao ang mga kahoy nga ginagamit sa atong mga balay. Kon pagasundon sa mga nahi-mong piano sa pag-economy kon sa pagdagipot ang kayuta-an ngi-ingon niini adunay makuhu nga reservado nga moabit ug 4,000,000 ka hektaryas.

Kining mga reservado nga ginabangon mao lamang king paga-buhutan ug mga panalipod sa mga mahal nga yuta sa kabutiran nga dili mahinod ug sa kanunay paghatag ug lig-on sa nasud aron dili kawad-an sa iyang mga mahal nga mga ka-hoy.

Kon ang mga kapatagan sa Mindanaw mahimong mabuhon gawas sa subra sa upat ka milyon ka mga hectares nga polos kalasangan makasustinto sa 14 ka milyon ka mga pumopuyo.

Sa mga pagtagna sa maabit sa tuig ngi-ingon niini mao lam-sulid sa kaha sa gamhanan moabit ug 400,000,000 pesos kinini produktos lamang sa agricultura.

Sa makuhu man usab sa Real Estate moabit sa 1,500,000 ka pesos.

Mga bagong tubo aron gato epe-utban niadtong daghang sa tawong mingpuyo sa Min-

danaw ug pag-ugniad sa mga yutang buhong sa katambok.

Gitudlo sa pangulo niinling

mga langyaw mao magbabaul mao si Gen. Paulino Santos kan-

hi Gobernador sa Lanaw mao

tinidlo ni Presidente Manuel Quezon sa Man Komunidad naga

maoy nagmugna niinling maa-

kayahan naga pagahimo-on sa

mga magdadaro sa ato, aron usab maka-angkon ug mga ka-

yuta-an naga ilang kauilin. Sa

mga pagtukitukit sa mga mamumuno didto sa ato labina sa

nastrabaho sa mga Hacienda

sa wala gayud naga kaugamo-on ug hangtud pa gani naga sila

mga utang ug sa mga maa-pa-

na-up naga dili maturan naga

gina-id sa kanunay sa mga u-

tang.

UBANG NASUD WALA ILHA SA ALIMAN

Gusto Pa Gayud Ug Dagh-an Mga Kayuta-an Gawas Sa Iyang Nakuha Sa Mga Checks

Ang nasud sa Aliman wala mola sa ubang mga nasud sa kalibutan. Gawas pa sa liyong mga kayuta-an naga nakuha sa Checoslovakia ipa sa gayud naga gustong pang-aawon ang mga lugar sa duol sa iyang mga silinganan.

Daghan naga nasud naga dili gusto sa mga panaknit ug iyo yuta sa Aliman ug karon ang tutolo ka nasud nagsalig conference aron sa paghimo ug iyo paagi arong sa pag-santa ning mga libok sa Aliman.

Nagsaaro ug tinug-od kining nausona ug iyang gipanghadok matud pa sa mga balita ang iyang mga silinganan.

Pres. M. Quezon Nagpahayag

AMAHAN SA KAAYOHAN SA P. I.

Gidasig Ang Mga Patigayon Pilipinon Himo-on Mga Kapital Nga Pilipinon

Si Pres. Manuel Quezon sa Man Komunidad Filipinas nag-hayag sa dakung tigum naga gihimo aron sa padasig sa mga patigayon sa Filipinas-labina sa naga mamumuno-o sa abakhan ug sa kopras.

Hinungdanan sa maeng tigum naga gihimo mao sa paghatag ug naga pesopuesto naga salapi aron kapalakaw niinling mga patigayon.

Gikahilot-an sa kadauganan

ang tyang mga pahayag kay polos mga pagdasig sa mga pati-

gayan naga polos Pilipinon. Su-

mala sa nagsayaran sa kada-

hanan ang mga patigayon nra

sa kadauganan ang ouari omo

ouari omo naga tag-ly.

Sa walay laio tingaha mao sa pagpatay niinling mga nigungon humantangyaw himo-an ug komisyoner naga kapital Pilipinon

Quezon, Osmenia Uyon Sa Plano Hal. M. Tydings

Preparadong Pahayag Gr. basa Ni B. Razon Sakup Sa Komitiba

Ang Bise Presidente sa Man

Komunidad sa Filipinas si Hal Sergio Osmenia uyon sa plano ni M. Tydings. Iyang gipatawng ang iyang kauyoran sa maeng piano, ug iyang gibuhut ang diutay naga kausaban.

Gibasa sa Senado Insular ni Benito Razon usa ka sakup sa komitiba. Dili gitoholan sa komitiba naga ang mga kausba-

go na lamang sa kamot sa mga pobring magbabaul gikan sa

mga utang ug sa mga pa-

na-up naga dili maturan naga

gina-id sa kanunay sa mga u-

tang.

Pilipinon Sa Nueva York Naka Daug Sa Lotarly

Naglak Sa Kedipay Gihtag Ang Ubang Sa Iyang Igoo-on

Usa ka Pilipinon sa Nueva York nakadsaog sa Lotarly ug \$150,000.00. Ang inyang pag-

ngalan si Calixto Agbayani, ta-

ga Vintar, Hoces Norte.

Iyang Gibahinan ang iyang igoo-on sa kuarta naga iyang na-

suerthian.

Naglak sa kailipay kining tawhana sa iyang pagkakawat

sa kuarta naga daku kawayo ug

kantidad.

HINUNGDANAN NGANONG WALA MAKAGULA

Gahulat Sa Tigum Sa VA Gikauyonan Upat Ka Taw Modala Sa Mantalaan Karo

Wala makagula ang manta-laan naga Ang Banagbanag builan sa Febrero tungod sa gum naga sa kanunay naga gip- agad sa sa kahusayan sa Visaya Association.

Ang gisangputan sa maeng tigum mahatungod sa atom mantalaan mao sa pagula sa Visaya Association sa pagbuhi sa iyang mga kamot sa mao kanti liyang patigayon.

Karon ang mantalaan naga

ANG BANAGBANAG gida- sa upat katawo nza karon mao

moagak aron sa pagbuhi sa

atong mantalaan. Dili ninyo

ikahadiok sa inyong mga baly-

ranon kon man ugaling kau-

mingtu-o naga sa tinabang-

anha nato makita ang kauswa-

gan.

Among gikasubo ug gikauy- kantiyo mao naga magbabas-

labina gayud nadong naga

pagkabaw na sa liang baly-

aranan naga una sa Ang Visaya

Association andam sa pagalag-

kamia, unya nakuwahan lamang

bisan ka labing namubong pa-

balan kiehne atong kauswagan

mao naga labing namubong di-

sa territory.

Away ninyo ug ita Salata ug

hugtu gayud nza inyong na-

pagluwan kay kien sa mao

haduhu ang iyang iku-

huhu nza jasa-ko diutay

kita magntahawan.

Sa kadauganan sa mao huma-

huna sa mao tawo nza adunay

mga paghumbuhu sa iyan-

na kauyutan naga pagal-

ingan.

Ang ngalan nza usa ka tawong

namibabas ug iyang kauyutan

sa tawon gisangputan naga

horas sa pagtukaw sa tanan ga-

bil aron ika sitbe sa iyang iku-

huhu nza pagtukaw ug

totole ka salagi naga mao lamang

ang balayahanan ninyo sa matag-

tuig.

Ang kutha-away sa tanan mao

ang usa ka tawong naga

namibabas ug iyang kauyutan

sa tawon gisangputan naga

horas sa pagtukaw sa tanan ga-

bil aron ika sitbe sa iyang iku-

huhu nza pagtukaw ug

totole ka salagi naga mao lamang

ang balayahanan ninyo sa matag-

tuig.

Ang paghahayag nza iyang

igoo-on sa kuarta naga iyang na-

suerthian.

Naglak sa kailipay kining

tawhana sa iyang pagkakawat

sa kuarta naga daku kawayo ug

kantidad.

NAKADAWAT UG PAHALIPAY SA LIONS CLUB

Sa'Ubis Makita Sa Hulag-way Si Miss Quinto Ug Mr. Nye Pagdawat sa \$400

Si Dolorès Quinto usa sa anak

sa sabakan naga Bisaya naga

minglangyaw dinhi sa Hawaii

uba naga mao katiwatap tang

mga labunen nahidaga dinhi

sa yutang palaran.

Ung kahaldahan kon ang

isa ka tawo labina naga Miss

Quinto nza sa Makagagahun

gumalihon naga ang labing

durhan ka publio sa

parihan sa iyang kinabuhi,

nag-ayayak banwas sa tawo sa

ang madillem kauhulan.

Cawas minbing mao kausda-

han nza tanan wala siya ka-

wadi nza kahinay permi nza

atang nza asta sa Hib-

anay may naga makita

gikauyonan sa mao kausda-

ANG BANAGBANAG

Published Monthly by the Visayan Association of Hawaii,
1719 Home Rule Street, Honolulu, Territory of Hawaii. Telephone Number 89170.

ANTONIO D. YPLI.....Editor

Subscription Rate.....\$1.50 Per Year
Advertising Rates.....On Request

PEDRO V. ESTOMAGO.....Manager

JOSE JOSOL.....Advertising & Circulation Mgr.

AMONG MGA HUNAHUNA

Angayan Bang Pasudlon

Sa mga pahayag ni Presidente Quezon nga iyang pasudlon ang mga libo libong mga tawong nga mga halin sa gubat ug kadtong mga hiniginiñ sama sa mga tawong gikan sa Espanya ug sa Alimanyab labina sa mga Judygo.

Angyan ba kahang pasudlon kining mga tawhana ditdo sa Filipinas labina sa dakung lugar sa Mindanaw niga gibabana-an nga kon kining yuta sa mga saad mahimong mag-mauswagon makasustisto sa ika pitong bahin sa tanang mga pomopuyo sa tibukok Filipinas.

Kadaghahanan mga datu kining mulangyaw dinihi, uban kanila mga doctor, hennero ug uban pang mga hifnas sa mga paagi alang sa kaayohan sa lungsud.

Maayong paagi kon kining mga tawhana lamang, kon dili bisigulan ug mga libod suroy ug niadtong mga tawong walay'ng hibang kaagan.

Kon atong likayan ang dakung problema sa mga walay trabaje sama sa Amerika, asa man ikabutang kining mga tawhana? Ang Filipinas karon daghan kaayong walay trabaje. Kon kining mga tawhana moadtus usab sa Filipinas nga walay tiabago, ug sa pagpangitig man yon ug ugaling maayo pang adto kahatag sa atong mga tabunon kaigson-onan qga nag-sud gani sa pagbayad sa tagurha ka pisos nga buhi s. katuig lamang.

Ngaong Lig-unon Ang Guam

Ingon ugigigit ang Hapon sa mga plano sa Tinipong Bansa sa pelig-on sa puerto sa Guam. Ang Amerika sama ra sa usa a familia nga ang iyang kaugalingon laguerita paga koran ug aron adunay mga panalipod ug ka librehan sa iyong ga anak.

Ang certo sa Guam dili angay nga kahadlokhan sa uban nga nasi. Dili usab angayan pagadid-an ang Tinipong Bansa kay a man kaugalingon ug siyay hari sa tanan. Kon ang Amrika adunay mga sundalo sama sa Aliman sa gi-daghan kaniadto sa puoh. Abot ug sa mga gi-daghan sa mga surxon m'sa kag. Non-karon angan-imo sa kahadlokhan pagapugya Habon, v nasi sa pag himo n'ng mga lata.

Dili s. abton a ang pagpalig-on sa puerto sa Guam nga magpaila, sa ut'ng nasud ang Amerika naghagip ug gubat kanila. Non man usab sa uban nga mga hunahuna nga panalipod sa iyong mga katigayonan dinihi sa Pacifico ug sa Sidlakan.

Andam ug panagana kon unsay moabit ning kalibutan nga gialindangan ug giuhaw sa gubat.

Kasyohan sa Amerika sa pagpanagana ug kaayohan sa duruha niya ka mga sakup Hawaii ug Filipinas kay ang puerto nga lig-unon ana-a man sa kinauyokan ning duruha.

Daghan Mga Bisaya Minggamot

Kadaghahanan sa mga Bisaya dinihi sa Hawaii nakabaton ug mga maayong trabajo. Kon atong susihon kadaghahanan kanila nanagpakahilum lamang sa mga su-ok su-ok ning territoryo.

Dili matawag ug iwit ang fng Bisaya dinihi, sa bisan asa ipaagi ato-a gayud sa ibabaw bisan diutay lamang ang ilang mga pundok.

Si mga maghohoni man usab ipa-agi kadaghahanan sa atong mga siloy dinihi mga anak sa kaliwatan nga mga Bisaya. Dili kay ug ingon nga atong ipagbaro kining pundoko kon dili aron lamang sa pagpukwa sa mga kabisyan-an nga nahinanok na lamang ug wala manumbaling sa ilang mga kaigso-onan nga naninghuha sa pagbangon sa ilang mga kadingunan.

Si among mga banabana ang mga Bisaya dinihi sa Hawaii mogamot gayud dinihi sa Hawaii. Si mga pani-id nga nakita dinihi sa territoryo ang adunay daghan ug mga pamilya pulos mga Bisaya. Uy kining mga pundoka mosanay ga-yud dinihi sa mga katuigan nga moabit.

Hingsuhito-an nga kining mga tawhana karon nagmagamit sa pagpala dayon sa Filipinas ug sa kadaghan kanila nag makuli sa pag pauli sa atong yutang natawhan tungud sa kadagku sa ilang mga pamilya nga malisud sa paghatag ug taman nga higayon nga aron ang ilang mga anak matigayon.

Gito-an nga dinihi karon sa Hawaii maayo nga pangitaan ug mga salapi kay sa Filipinas. Makatarunganon kaya sa ilang mga sulti ug luyo niini ang mahal nga Filipinas sa kanunay maoy gihandum kaya mahal nga yutang ginikanan.

Angayan Bang Tawgon Burong?

Kon usa ka tawo nga magdala ug usa ka pundok nga hamili, usa ka pundok nga matarung ug ang iyang mga sumusunud nga tawong maligdong ilhon usab nga ang pangulo sa tawong matanos, salamin sa kaayo ug sulondon.

Nasayup tingali ang pundok sa pagbutang ug usa ka tawo ug walay respeto, usa ka tawong bastos ug burong sa usa ka katilingbanan nga Puli Pangulo sa mga pundok sa atubangan sa lungsud nga magimbot-an.

Kon usa ka tawo nga mosingit sa halapad nga wanang sa taliwala sa katilingbanan uban sa mga hamiling nga kababayan-an sa pinulongan 'God Dim Yo' angayan bang padad-on ug pundok nga matarung? Siya bay tawong may alimpatakan sa pamatasan? Siya usa ba ka tawo nga nag gamit sa iyong hingkot-otnan sa tulongha-an?

Para sa opinion kon sa hunahuna sa tawong adunay ka-

ANG MANUMU-O

Sinulat ni MODESTO S. TEJERO

i kita ni (Dollar Bathala).
isa angay usab nato hinum-
un ng kon kita nagasugot
nagatumanan sa balaod sa ta-
Una satanan tumapanon ta
mga sugo sa Dlos, bisan di-
lamang nga pagampo a-
hinukad gikan sa kahilad-
sa kasingkasing dungon
apon ni Bathala.

Libo ka libong mga kabus-
nag paagay sa ilang mga map-
at ita luhu sa tanang takna kay
gikabsan sa kapalaran sa pagk-
bugno sa dakung wanang sa ki-
nahul. Sukad pa sa unang pa-
nahon sa wala pa matwo si
Kristo daan na nga tanan ka-
tawhan giulipon sa buhat, lab-
na ang mga timawa nga ma-
mumu-u.

Bisan ding dapit sa kalibutan,
bisan niadtong mga dapit ng
wala abuta sa kahayag sa bu-
tilaman (civilization) ang mga
two giulipon gihapo, sa buhat.

Dinihi sa kalibutan batay siya
adunahan ug kabus ang tanan
nag paulipon sa buhat.

Apan ang labing makapasubo
ingon sa gilisgilisan ang atong
kasing kasing nga magpalindong
sa atong pagka Mamumu-u,

ng gitalikad ta ang atong
hinalaran "Yutang Natawanan
millangyaw kita ning dapit ng
halayo sa matahim kaya bayi-
yon sa atong hingkungme

lungsod, aron pagpangitig ha
uban ug kauswagan alang
sa atong m'sa maon.

Sa walay pagka han-
ding dapita kanunay kitang
lupigan ug giulipan sa m'sa
may kabihilo. Sa atong pag-
mamumu-u ning kalibutan bi-
san may kusog pa kita ug ka-
sog sa pag suok sa m'a adun-
han mahimo kitang talawan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Busay ang angay tang buhatos
sanglit nahlisulit kita sa pag-
mamumu-u magbaton kita

taas nga pagpalubot kaya sa
halim kaya mao ang Amahan
tungod sa tinagingtaging sa
lapi.

Mga Sulat Gikan Sa

Among Mga
Magbabasa

Gino-ang Pangulo:

Bisan ug wala makagula ang
atong mantalaan kaniadto sa
bulan sa Febrero, ako mainiton
sa gihapon sa pagkamagbabasa
sa maong basahon kay akong
gitoho-an nga kamo ang nag-
mugna niilin tanan dil maku-
ako sa paginanaw sa atong mina-
hal nga mantalaan nga mao la-
mang dinihi sa tibukok territoryo.

Maka-ulaw kaayo sa atong
uban nga maigso-onan kon
iyong hanawon kinin mant-
alan nga bag-o pa lamang nge
nagamugso dinihi sa Hawaii.

Away ug katahag gino-ong
pangulo sa Ang Banagbanag nge
ako usa ka magbabasa sa imong
mantalaan nabugnaw ang akong
mauhangon sa mabuhangon

Ang Visayan Association of Hawaii:
Gino-ong Pangulo:

Ang inyong tulomanon sa rad-
ion estasyon KGMB ug ang man-
talaan ANG BANAGBANAG nge
sa kanunay inyong gipalanog sa

kahanginan Ingong ug napakal-
himo ut kaayo kanatong nge
Bisaya labina nge Ingong kano-
ko karon pa lamang ako, maka-
bat ug nge pinulongan nge
Bisaya ug karon pa usab ako
ug makabasa sa atong mantalaan
nang inyong tuluon nge Binisaya.

Nahibalo-an ko ng inyong
mga pagdala dinihi sa maong
kapayahan sa kaayahan sa
Bisaya dinihi sa Hawaii.

Saligii Mr. Editor nge ako
an dam sa pagtabang ug anha
sa kanunay sa kiliran sa atong
mantalaan.

Ika ulaw ko una sa pagpasun-
dayag kaninyo dinihi sa akong
mga paghuhuna nge kamo

tingali gusto kinasing kasing
pagkida ug puriso mao nge
mingsulat kaninyo aron inyong
mala sa mainiton kong paghati
sa atong mantalaan.

Imong magbabasa,

Honolulu, Oahu

Gino-ong Pangulo:

Nalipay ako ug daku uyamaot
sa inyong mga panibusug sa
pagbuhi sa ngalan sa mga Bi-
saya dinihi sa Hawaii. Ang inyong
mantalaan "Ang Banag-

Banag" nge kahayagan nge
Philippines.

Imong matinahunon,
Eusebio Garsino

Maunaloa, Molokai

manangkilhay ug magkabiisa,

gipasalamat ko ikaw sa imong
mga pagpukaw kanila nge nahl-

kulug ug lamang ug wala na
mahinundum sa atong mahal

nge yutang Philippines.

Imong matinahunon,

Barato Pilipinhon

manangkilhay ug magkabiisa,

ANG BANAGBANAG

THE DAWN

OFFICIAL ORGAN

OF THE VISAYAN ASSOCIATION

OF HAWAII

VOLUME I

HONOLULU, U. S. A. GULSA ABRIL UG MAYO, 1939

NUMBER 4

PILANTROPO PILPINHON NAMATAY

Si Teodoro Yangco Pilipinhan Milyonaryo Namatay sa 77 ka Katuig Ang Iyang Panuigon

Ang gipaka Rockefeller sa Filipinas nga si Teodoro Yangco milyonaryo nga Pilipinhan namatay sa sakit nga natural.

Ming abut ang iyang panuligan sa 77 nga maoy kasarangan nga kaidaran sa mga kagulangon sa mga Pilipinhan ditto sa Filipinas.

Si Anhing Yangko nahimo nga komisionado sa Timpong Bansa sa Amerika sa tuig 1917 ug siya ang nag representar sa mga bahandi Pilipinhan.

Daghan kaayong balandumon nga gibelin si Gino-on Yangco sa katilingban nga lungsuranon sa iyang mga pagpanghatag ug mga kaayahan sa gamhanan gobernno ug maingon man usab sa mga kabus.

Gibantug sa iyang pagkamiki angayon ug pagkamaloy-on. Siya usab usa sa mga magpapatiyong nga makulit nga hitupnan.

GIPASIDUNGAN MACSUSULAT PILIPINHON

Ming agi dinhi sa Hawaii ang duruha ka mga magsusulat nga mga Pilipinhan gikan sa Manilla.

Sila si Gino-on Federico Magsas sa Philippines Tribune ug si Gino-on Salvador sa Philippine Herald, ming agi dinhi padulong sa New York ug sa Mexico City aron sa pagtambong sa Kongreso sa mga mag-susulat ditto.

Gihatagan sila dinhi ug mga pahipay bangkete sa Lau Yee Chai, Tinambocigan usab sa mga magsusulat dinhi ug sa mga Radio announcer.

Ang Philippine Radio and Press Club af Honolulu mayoy

ATONG MAGHOHONI

SALLY DACOSCOS

Si Sally Dacoscos ang garbo sa mga Bisaya tungud sa iyang mga mananoy nga tingting nga sa kanunay nga iyonng hindugnan sa tulomanon sa Filipino All Talent Program sa KGMB.

Natawo sa sabakan nga Bisaya ligsoo-on sa mga Dacoscos ngabuntung sa ilang pagka mahusay sa mga musica.

Bansaybansay Ayroplanong Pilipinhan

Ang tanan nga mga likok nga para sa gubat ginabansay bansay sa mga Pilipinhan ayroplanano sa hinutnayna nga mga paglikok nga sama gayud nga sila ditto mo-asdang sa gubat.

Ang labing dakung tinguna sa pagbansaybansay mao sa pagshuto satanan nga lugar ug satanan nga ike kahalinhan sa tanan nga su-ek sa kapupud-an ug aron ang atong mga abiador mahanas sa tanan nga kakuilan sa hita-as.

Glibut sa paguna ang dakung yuta sa iya sa-ad, ang Mindanao ug ditto Ihulug ang ike bumba sa Buluan Kotabato. Ug ditto usab himo-on ang ike mingusugt kanila.

Sa mingkambong sa unang ti-gum sa maong pundok mao sila si A. N. Patascsi, B. Parasoi, R. Labez, N. C. Villanueva, C. R. Gorospe, Z. Gonzales, A. G. Acecilia ug F. Manuel.

Ang mga gino-on wala makatambong mao sila si T. G. Slano, B. Gavino, A. D. Ypili, D. M. Collado ug P. V. Estomago.

BALAODNON PAGPAULI SA FILIPINAS

Giusab Ang Balaod Aron Pagpasigi Sa Pilipinhan Pagpauli Sa P. I.

Ang balaod aron sa paghatag ug mga higayon sa mga Pilipinhan aron sa pagpauli sa Filipinas giusab.

Gipasaka ni Rep. Richard J. Welch sa California ug giaprobaahan sa kamara sa mga Representante ang maong mga kaushan.

Sa mga pagusab nilini mao aron ang mga Pilipinhan dinihi sa Hawaii mahlipil sa pagpauli sa walay mga bayabdayad.

Ang mao nga balaod naghatag ug mga transportasyon niadtong lamang nga mga tawong walay mga trabaho dinhi nga gustong mepaulli nga naghatag lamang ug mga kalisdanan sa mga pagpameyo ug napakadungdag sa kadauganan ug walay mga trabaho dinhi sa Hawaii.

Ang mao nga balaod naghatag ug mga transportasyon niadtong lamang nga mga tawong walay mga trabaho dinhi nga gustong mepaulli nga naghatag lamang ug mga kalisdanan sa mga pagpameyo ug napakadungdag sa kadauganan ug walay mga trabaho dinhi sa Hawaii.

KOMISYONADO NAGPAHAYAG PASALAMAT

Pabilion Gikahimutan Ti-nihan Sa Mga Magpapatiyong Pinoy

Si Komisionado Joaquin Elizalde sa Timpong Bansa Sa Amerika nagpababay ug mga pasalamat ditto sa exposasyon sa Kalifornia nga din ang Filipinas adunay mga representasyon.

Iyang gipasalamat ni Mayor Rossi ug si Mr. Leland Cutier Presidente sa maong Karnabal ngahilmo. Karon ang atong lungtod mahimo mauswagan sa labina sa mga problema sa mga atakis kon iya wega nga ming-dagsang ditto sa Filipinas.

Si komisionado Joaquin Elizalde usab sa tanan iyang gipanligkot ang mga kadaugan sa atong mga kaigconan ditto sa Amerika ug maingon man usab dinhi sa Hawaii.

Gikahit-an ug tinu-od ang pabilion nga gihimo ditto ug inabag an sa mga magpapatiyong nga tabunon sa Amerika.

practis sa masingan sa Isla sa Bohol, Leyte, Samar, Surigao ug Misamis.

Kining mga pagpahamanas sa ilok sa pagpalupad ug pagpalihay sa mga ayroplano kon luthangon sa hita-as. Mingsalmot inuban sa napulo ug duah ka mga ayroplano ug mga transporte.

GIPLANOHAN HIMO-ON ANG EXPOSASYON

KATAHAPAN PRES. QUEZON SUBLI-AN

Didto Sa Manila Sa 1941 Exposasyon Internasyonal Sa Gibuhat Karon Sa T. B.

Mga plano nga gihimo karon sa pagbuhat sa International Exposition didto sa Manila sa tuig 1941, maoy mga pahayag sa Komite sa exposasyon.

Kining mga pagtabut sabut sa mga sakup sa Komite pagusbon pa ug gitoh-an gayud nga kini mahimo kay si Presidente M. Quezon sa Man Komunidad sa Filipinas uyong sa paghimo ug karnaval alang sa mga industria ug sa comercio lamang.

Ang kining mga plano sa mga sakup sa Junta Directiva kawayan ilang pagahimo-on ang mga kaushan aron sa pagsigil sa pagkilon ni Pres. Quezon karon nga unaibut nga pihiy sa tuig 1941.

Si mga banabana sa sumosuno kori nga sagabay ni Mr. Quezon nga siya pilo gayud nga kasubilan sa iyang katungdanon kung tunguid sa iyang mga buhat nga hingayonan sa mga tawo labina sa mga mamumu-u. Sulid sa iyang pagkupot sa timon sa Filipinas ming uswag ug na-abut ang mga kahusayan labina sa mga problema sa mga atakis kon iya wega nga ming-dagsang ditto sa Filipinas.

Si labing mga pagtu-o nga kon kasubilan pa sa pag usab sa iyang katungdanon ang atong lungtod mahimo mauswagan sa labina sa mga problema sa Filipinas.

Sumala sa iyang pagdala sa mga kasundalohan nga din siya ang labing tawo ngahilmo karon maka asdang na sa mga kawayan ngahilmo mosulid sa atong tawo. Ug dinhi walay iyo nga kataga-an nilining mga pagkabayo kon dilang iyang pagtudlo sa tawo nga angayon ug hissto sa katakus sa iyang pagkabayo.

Hingbalon niya nga kon itudlo niya si Gen. Douglas MacArthur nga pangulo sa kasundahan mauswagan gayud sa labina sa mga problema sa Filipinas.

Si Millard Tydings ang senador nga nagpasaka sa maong balaodnon nga kataga-an ug kagawasan ang Filipinas sa tuig 1946 wala mohatag ug mga pahayag mahatungud nilining mga kaushan sa pag sibug sa gidiugayon sa Independencia.

Sa mga tasal nga mga katulgan nga gihatag sa tarifa sa Filipinas sa atong mga abut nga mosulid sa thanghan sa Amerika sa sulid sa napulo katuig nga mahimo nga mawala na sa 1952.

Kini gitoh-an gayud nga maliud tungud sa daghan nga mga kakuilan nga pagausbon sa manong mga balaodnon.

Let us put that "IT" in your
SPORTSWEAR
Tailored especially by experienced hands
"We have no apprentices"

CHARLIE HAN

339 Newman Ave.
Corner Queen St.
Telephone 4775

Dinakpan Duruha Ka Tawo Sa Kaso Pamaligya Opio

Mamumu-u Sa Plantasyon Nadali Sa Palisido-Pamaligya Sa Ampion

Si Vicente Cabasa luna sa Walimano Sugar Co. gitikasan sa salapi nga bali ug \$1,200.00. Duruha ka tawo nga dinakpan ug maoy nagpasalig nga si Gino-

(Ipadyen Panid 2)

Your Province?

The number of convict from bid in 1937:

Population	Prisoners	Proportion
1,676	1,398	.093
1,309	100	.001
1,737	19	.009
1,683	244	.0067
1,018	39	.004
1,098	75	.001
1,214	8	.0009
1,350	441	.0039
1,324	138	.002
1,199	23	.002
1,516	816	.002
1,228	188	.008
1,837	93	.001
1,650	130	.0015
1,553	345	.0018
1,209	968	.002
1,596	669	.0015
1,408	12	.0008
1,504	160	.001
1,204	203	.0017
1,308	321	.001
1,213	372	.0006
1,224	112	.0008
1,411	401	.002
1,593	180	.001
1,660	241	.001
1,583	954	.001
1,602	55	.0009
1,582	68	.0007
1,257	42	.0005
1,749	193	.002
1,813	483	.001
1,973	46	.002
12,247	49	.0004
12,262	65	.0004
11,537	259	.0005
11,449	161	.0004
11,229	27	.0004
12,051	580	.002
11,512	777	.001
10,469	465	.001
11,613	95	.001
15,560	384	.0007
12,526	218	.0008
5,998	210	.001
16,857	58	.0003
18,445	253	.001
18,445	217	.001
29,652	100	.01
94,305	100	.001

Ang Cabasa Hain Taga-an ug impien nsa bali sa silbi nra dina matikas.

Kining salapi-a maoy usa katindum sa hataas na niyana nsa katuukan nsa pasdagnon sa pagka mamumu-u sa patanuan sa tubo.

Pahibalo

Kon kamo adunay mga articulo, balak ug mga balita nsa imantala ning atong mantalaan among ipatik dayon. Medawat usab kamo ex nsa litrato nsa bulad sa inyong hulagway uban sa inyong hulagway uban sa inyong hulagway.

Kining litrato nsa ihinalad dinhi sa mantalaan aduna kamoy pagbabayaan nsa \$3.00 aron sa pakhuha ug mga kilisi sa inyong hulagway. Dili kini mawala kon dili ibalik saab kaninyo sa pagtatapas.

Mahimo ninyo sa pampadala diri sa smong buhatan sa 546 N. King St. Honolulu. Kamong nsa kaigso-onan nsa ana-a sa uban isla mahimo ninyo diri sa pagpasban sa inyong nsa litrato kmo kamo adunay mga simulan nsa guslong ipapatik sa atong mantalaan.

ANG BANAGBANAG
Antonio D. Yip
Editor

GULA SA ABRIL UG MAYO, 1939

ANG BANAGBANAG

PANID 3

KATISTISAN

Katawa Hinulad Sa Bisaya Ni Piux

Magnifyer
Daday—Memang, kon maminayo ako kung Padrite, milyonaryo diaon ako.... Memeng—Apán si Pedrito dili miyonaro.... Dayad—O, apán ang uangan nyo sa una niyana asawa multimilyonaryo.... Bu-ot Mag-upaw
Benito—Ania sa ekong humuhuna. Sibyo, nga ako gayud unta mahimong upaw.... Sibyo—Kutento mo kini. Magayaw kina nino-on nga mangilid ang inyong intura. maginaw ang imong bagol.... Benito—Gipulan ba ako nining pastaw sa hinunday. Walang gayud probisyo. Gakalus lang sa pomada. Samtang ten upaw ka daghang mataha kamime ug daghan meypial nga tindahan sa pagpatang.... Sibyo—Maayo parpahak lang ako, dih lang ang upaw.... Oro
Cebu—Unsay gi-apas mo nsa magniñuo ka mag minire? Tito—Oro.... Bungot
Anas—Unsay hinungdan Pda. nsa kanunay man lamang manghalang kinig akong simod ug hong? Pila—Tungod sa mahat nsa bungot sa inyong krido.... Duraha Ka Klase
Mumuy—Duna ka klase ang batayel Manghiad ug maayo.... Atay—Maayo usab nsa adunay mangilid aron adunay dahan.... Baba Nahiwi
Minggoe—Ang gaba sa akong nsa nahiwi.... Toyoy—Nanom nung gisuk mag? Minggoe—Co gisukmag ko sa

Gi-indultohan
Daghan Kaayo
Ni Presidente Quezon

mga masipang halok.... Tiyo—Ang halok, makapahil wi ba diay? Minggoe—Makapabonggi man ean usahay.

Insulto
Dansoy—Gumikan sa imong "insulto" ang akong asawa nasikit.... Damon—Unsay sakit?

Dansoy—Nihilo ang iyang mga plang.

Damon—Nan, unsay sarang song buhaton?

Dansoy—Hangyo ko ikaw nsa ayaw nsa siyag "Insultohi" kon bu-ot ka piangi lang.... Mga Kinabanganlon
Sensio—Ang laaki nagkinalang gayud ug babaye.... Tasyo—Co, kon walay babaye mangamataay ang tanang abenisa de empenes.... Ang Fabst

Sabas—Ang bu-otang babaye madarame basahan nsa tinakpan, makisud kaayong tulibon.

Marcos—Abi nimo? Ang akon nobya nagtu-og solpeo kung Prot. Tiago....

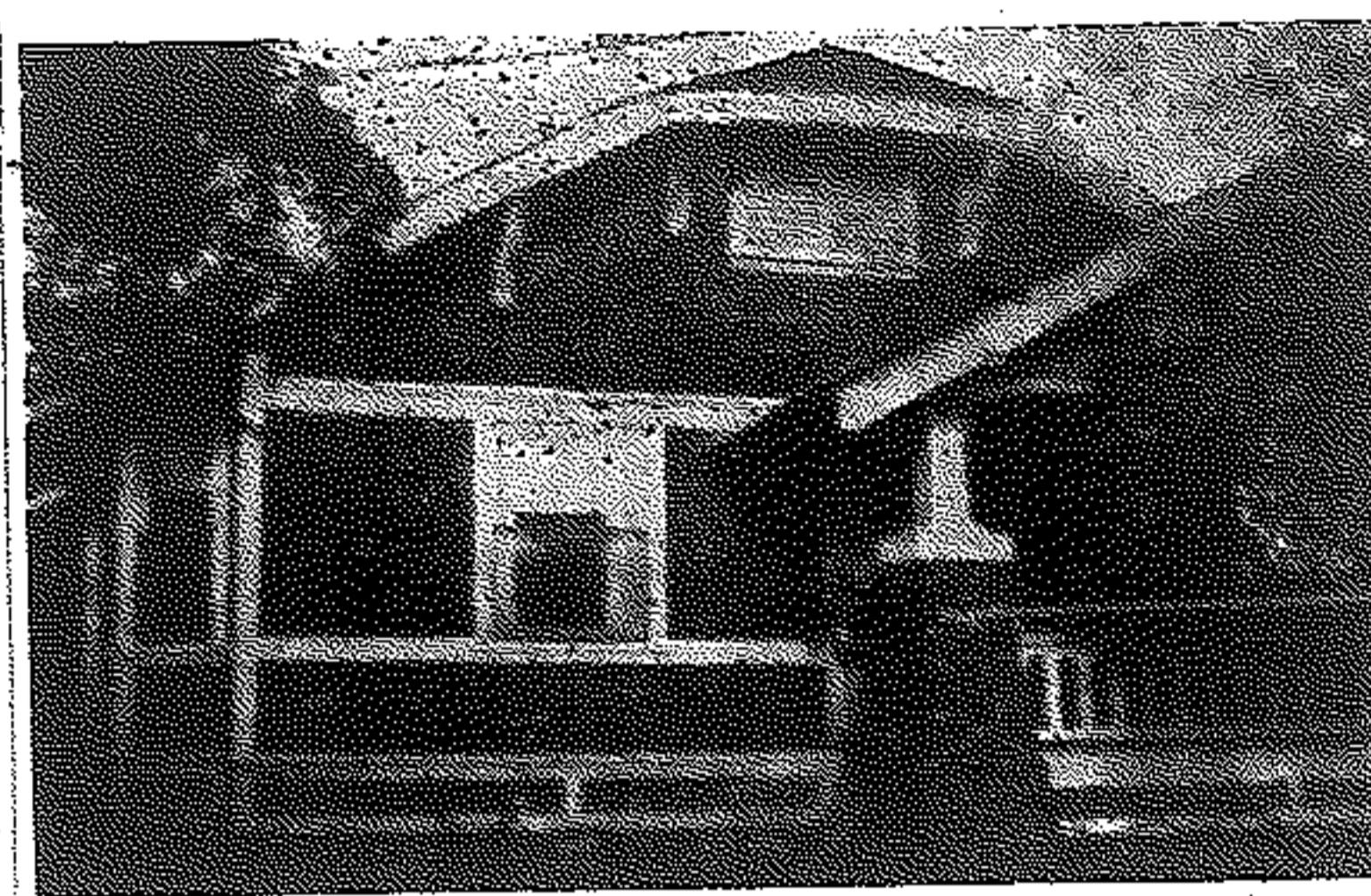
Tibon—Nan, mahibalo na?.... Marcos—Adunay usa ka nota nsa magisulid siya pagkanta....

Tibon—Kanang nota nsa pagkanta nsa tianghan sa Amerika ang nsa buhat nsa Pilipinas.

Glibak
Mansing—Si Peping, unaayo ba sa hinagkanay?

Pepang—Wala gayud hinungdan. Pirme Nakong tudlo-an Kaniunay nako paipalon ang kamot.

KAMI ANDAM PAG-ALAGAD

MANILA CONTRACTING CO.

General Contractor & Builder
We do Picture Framing
And Cabinet Work

Ipagbuhat Ang Inyong
Balay Kanamo. Maoray Bugtong

PILIPINHON CONTRATISTA

Ang Manila Contracting Co. karon pipa-incorporar ug namaligya ug mga aksyon sa tag \$10, kada pahat. Musulat kamo sa officia didto sa 1719 Home Rule St., Honolulu. Ug inyo ba hino-on nsa tawyon and Telefono 89170.

TINUOD KA BA
NGA BISAYA?

Daku ba ang imong pagbat si alang sa nra butang nsa kaugalingon natong mga anak ni Lapulapu? Aduna ba ikaw kasingkasing aron sa paphinanaw lamang sa usa ka buhaton nsa alang sa kaugalingon natong tanan?

Sukadmasukad, wala pay mantala-an nra natukod dinihi sa Hawaii nra simulat sa pinulongang Binisaya lamang. Mi-abut na ang panahan nsa kinahanglan hugpungan nato ang atong mga tingung aron kita dungon, ilhon, ug lignon nsa naga Pilipinon nsa naga mauswagen. Kini maoy naga katarungan nra naga gitukud ang manta-an. ANG BANAGBANAG.

Mahimo nimo sa pagtabang sa ANG BANAGBANAG pinaayi sa pagsubi sa pagka-magbabasa. Mahimo usab nsa paitan mo ug suskrisyon ang inyong mga higala sa Pilipinas, o sa Amerika, ba hinunon. Ang bayaranan barato-tag \$1.50 lamang matag-tuig kada tawo. Guntinga kining kupon sa ubus, ug ipadala mo dayon kanamo.

KUPON

VISAYAN ASSOCIATION OF HAWAII
1719 Home Rule Street, Honolulu

Mga Gino-o:

Ani-a dawata ang \$1.50 nsa giro postal bayad sa akong pagkamagbabasa sukad karon sulod sa usa ka tuig.

Timan-an sa Magbabasa

Pinuy-anan

BASAHA ANG
ANG BANAGBANAG

Ang mantalaan sa nsa Bisaya
uk alang sa nsa Bisaya.

Pagsulat karon dayon sa

Visayan Association Of Hawaii
1719 Home Rule Street
Honolulu, T. H.

Pag-inum Kamo
Sa Mga Ilminon Nga Makatagbaw!WESTERN COLA
Ug
TONE - UP

Binuhat sa Kauluwela Soda Works. Dagkung
Botilla. 5 Centavos Lamang

KAULUWELA SODA WORKS
Vineyard & Pahala Lane
Telefono 3159 Honolulu

PAHIBALO

Mao kining mga Gino-on sinaligan sa Mantalaan ANG BANAGBANAG. Ug karon dili na ninyo ikahadlok nsa pagkamagbabasa sukad karon sulod sa usa ka tuig.

Pedro V. Estomago
Theo. B. Candia
Jose Josol
Primivio Jakosalem
Leon Butanas
A. D. Yip

